

Sammendrag:

Økonomiske virkninger av reiseliv i Møre og Romsdal i 2011

TØI rapport 1220/2012

Forfatter(e): Eivind Farstad og Petter Dybedal

Oslo 2012, 65 sider

Antallet kommersielle, eller såkalte varme senger er beregnet til 16 900 i Møre og Romsdal, herav 6 900 hotellsenger. Det er beregnet et antall turistovernattinger på ca 4,9 millioner i fylket i 2011, hvorav ca 3,8 millioner var norske og 1,1 millioner var utenlandske overnattinger. Samlet forbruk som kan tilskrives overnattende, gjennomreisende, dagsbesøkende og cruiseturister i Møre og Romsdal er beregnet til ca 3,3 milliarder kroner inkludert merverdiavgift. Indirekte omsetningsvirkninger i form av underleveranser og bruk av skapte inntekter utgjør 35 øre per krone turistene bruker, til sammen 1,15 milliarder kroner. Cruisepassasjerenes forbruk i land utgjorde i 2011 en omsetning på 152 millioner kroner, medregnet leveranser til skip og mannskap, havneavgifter etc. skapte cruisetrafikken en omsetning på 189 millioner kroner.

Direkte produksjonsvirkninger av dette forbruket er 2,56 milliarder (i varehandel regnes kun bruttoanvise som produksjonsverdi), og indirekte virkninger er beregnet til 0,9 milliarder i 2011. Til sammen er i alt ca 5 750 personer sysselsatt direkte eller indirekte som følge av turistenes forbruk i Møre og Romsdal. Det er litt over fem prosent av alle sysselsatte med arbeidssted i Møre og Romsdal.

Det er i tillegg betydelige økonomiske verdier forbundet med eksisterende fritidsboliger og nybygging av fritidsboliger i Møre og Romsdal, som samlet utgjør ca 520 millioner kroner.

Hovedmål og kunnskapsgrunnlag

Målet for prosjektet er å gi mest mulig presise anslag for året 2011 på omfanget av turistbesøk (overnattinger, dagsbesøk og gjennomreisende) og hva turismen betyr i form av omsetning, direkte og indirekte produksjonsvirkninger og sysselsetting i Møre og Romsdal og i fylkets fire reiselivsregioner, som er Molde & Romsdal, Kristiansund & Nordmøre, Ålesund & Sunnmøre og Geirangerfjord-Trollstigen (heretter referert til som Kristiansund/Nordmøre, Molde-regionen, Ålesund-regionen og Geirangerfjord/Trollstigen, iht. Statistisk Sentralbyrås regioninndeling).

Beregningene er basert på utvalgsdata fra TØIs Gjestundersøkelse av utenlandske turister og prosjektet TOURIMPACT, samt overnattingstall og annen statistikk fra Statistisk sentralbyrå (SSB). Det er videre samlet inn grunnlagsmateriale på kommune- eller regionnivå om overnattingsforetak, sysselsetting, attraksjonsbesøk og fritidsboliger. Dette materialet har vært viktig for kontroll og justering av overnattingstallene for fylket og regionene, samt for beregning av forbruk relatert til dagsbesøk og gjennomreiser. Alle kronebeløp er oppgitt inklusive merverdiavgift.

Turister som besøker Møre og Romsdal omfatter i denne sammenheng vanlige ferie- og fritidsreisende og yrkesreisende på korte opphold.

Overnattingstilbudet i Møre og Romsdal

Antallet kommersielle/varme senger er beregnet til 16 900 per 1. januar 2011. Antallet hotellsenger er 6 900, de øvrige 10 000 er senger i mindre overnattingsforetak som pensjonater/gjestehus, rorbuer, fjellstuer/gårder, ”rom og frokost”(B&B)-rom, turisthytter, camping-/utleiehytter og annet av selvhusholdssenger. En god del av disse sengene er ikke er med i SSBs overnattingsstatistikk.. I dette antallet er ikke senger i hytter utleid på åremål tatt med, men overnattingstall for denne kategorien overnatting er likevel med i beregningene.

Samlet antall overnattinger

Våre beregninger gir ca 4,870 millioner turistovernattinger i fylket i 2011 (tabell A). Omtrent 3,8 millioner overnattinger (78 prosent av overnattingene) ble foretatt av nordmenn, mens ca 1,1 millioner (22 prosent) ble foretatt av utlendinger. Om lag to tredeler, eller 1,9 millioner overnattinger, var i forbindelse med ferie eller fritid, og de øvrige 989 000 var yrkesbaserte overnattinger.

Vi finner at det var ca 2,22 millioner overnattinger (46 prosent) i betalte overnattingsformer, inkludert åremålsleide hytter, og Hurtigruten i kategorien ”Annet”. Nesten 900 000 av disse overnattingene fant sted på hotell eller liknende overnattingsanlegg, dette utgjør 18,5 prosent av totalt antall overnattinger i Møre og Romsdal.

Campingovernattinger, i telt, bobil eller sesongcamping på eller utenom campingplass, utgjorde 5,8 prosent av overnattingene i Møre og Romsdal, mens det var nær 800 000 overnattinger i utleide hytter, leiligheter, romutleie, og liknende (16,4 prosent) og drøyt 130 000 overnattinger innenfor åremålsleie (2,7 prosent).

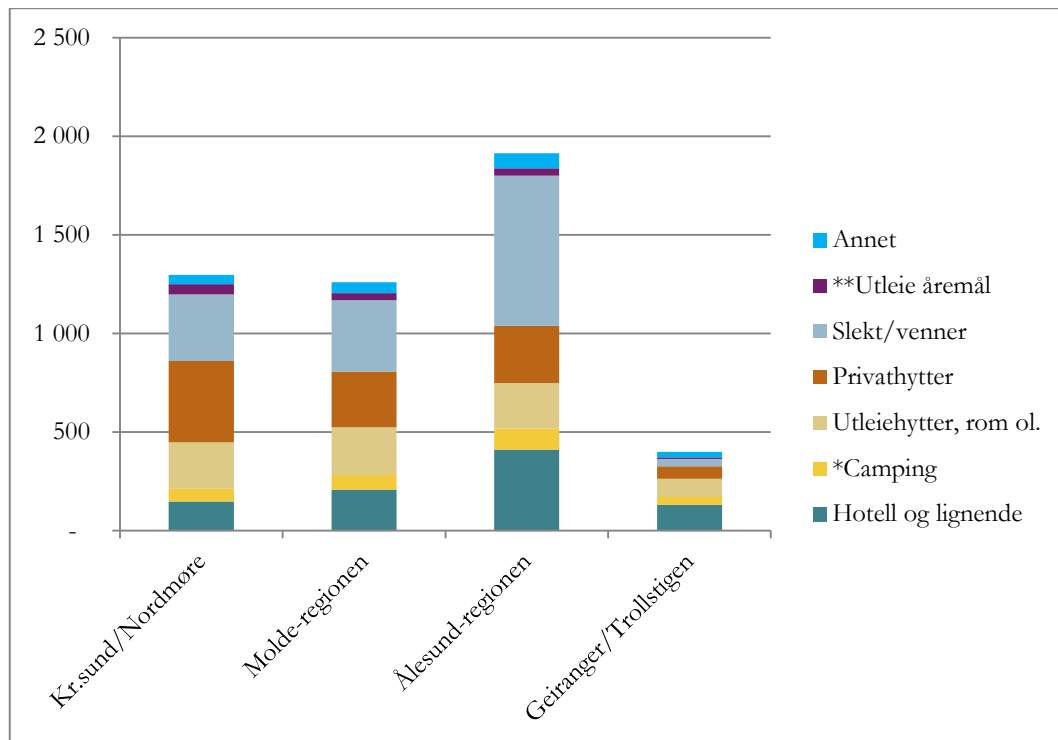
Tabell A Turistrelaterte overnattinger i Møre og Romsdal i 2011, etter type overnatting, reiseformål og nasjonalitet. 1000 overnattinger.

	Nordmenn	Utlendinger	Totalt	%-andel
Hotell og liknende	689	210	899	18,5
Camping, ekskl. campinghytter	183	101	284	5,8
Hytter/leiligheter/B&B/vandrerhjem, campinghytter etc.	248	551	799	16,4
Hytter, åremålsleie	133	-	133	2,7
Private fritidsboliger	1 024	25	1 049	21,5
Slekt/venner	1 390	109	1 499	30,8
Annet og uspesifisert	125	80	205	4,2
Totalt	3 792	1 076	4 868	100,0
%-andel	77,9	22,1	100,0	

Privat overnatting utgjør til sammen 52 prosent (2,5 millioner) av overnattingene i fylket. Nær sagt alle (98 prosent) av de 1,05 millioner fritidsboligovernattingene ble foretatt av nordmenn.

Overnattinger hos slekt eller venner (1,5 millioner) utgjorde den største andelen turistovernattingene i fylket, og ca 30 prosent av overnattingene totalt. I kategorien ”annet”/uoppgitt overnatting var det ca 205 000 overnattinger (4,2 prosent av overnattingene) i fylket. Herav var ca en tredel av disse om bord på Hurtigruten.

Fordelingen av overnattinger etter overnattingsform på de fire regionene er vist i figur A. Nesten 40 prosent av turistovernattingene i fylket (1,9 millioner) fant sted i Ålesund-regionen. Kristiansund/Nordmøre regionen og Molde-regionen (hhv. 27 og 26 prosent) er omtrent like store mht. antall turistovernattinger, med ca 1,3 millioner overnattinger i hver av disse regionene. Geiranger/Trollstigen-regionen hadde om lag 400 000 overnattinger, som er ca åtte prosent av overnattingene i fylket.

*Ikke inklusive campinghytter/hyttegrenn, som inngår i kategorien utleiehytter m.m.

**Åremålsutleie/næringsbygg/firmahytter (kun nordmenn, ferie & fritid)

Figur A Turistrelaterte overnattinger i Møre og Romsdal i 2011, etter region og type overnatting, 1000 overnattinger.

Når det gjelder andelen overnattinger understreker figuren at slekt- og vennerbesøkturismen er framtrepende i de ulike regionene, med unntak av Geiranger/Trollstigen-regionen. Bortsett fra dette er hotellbasert turisme relativt viktigst i Ålesund og Geiranger/Trollstigen-regionene, mens hytte- (og lignende)basert overnatting er relativt viktigst i Kristiansund/Nordmøre regionen og i Molde-regionen. I alle de fire regionene er den overnattingsbaserte turismen sammensatt; dvs. at overnattingene er noenlunde jevnt fordelt på ulike former for overnatting.

Overnattingsturisters forbruk i Møre og Romsdal

Tabell B viser det beregnede turistrelaterte forbruket i Møre og Romsdal i 2011 etter overnattingsform og fordelt på nordmenn og utlendinger.

Forbruket som kan tilskrives overnattende turister er beregnet til nær 2,9 milliarder kroner i 2011. Nordmenn brukte samlet sett mest (2,02 milliarder kr.), og står for nær 70 prosent av forbruket blant overnattende turister i Møre og Romsdal.

Overnattende utlendinger bidro på sin side med 0,88 milliarder kr. i forbruk (30 prosent).

Hotellgjestene la igjen mest penger, ca 1,32 milliarder kroner, og stod for nesten halvparten (45,6 prosent) av forbruket i fylket. Overnattende på utleiehytter, leiligheter, rom, camping- eller turisthytter etc. la igjen ca 354 millioner kroner (12,2 prosent). Besøkende hos slekt eller venner (587 millioner kroner og 20,2 prosent) og på private hytter (318 millioner kroner og 11,0 prosent), bidro også betydelig til turistenes forbruk i fylket. I kategorien ”Annet/uspesifisert” (136 millioner kroner og 4,7 prosent) inngår også forbruk for hurtigrutepassasjerer (79 millioner kroner) og besøkende i fritidsbåter, diverse lokaler og bygninger og annet.

Tabell B Turistrelatert forbruk for overnattende besøkende i Møre og Romsdal i 2011, etter type overnatting, Nordmenn og utlendinger. Millioner kroner.

	Nordmenn	Utlendinger	Totalt	%-andel
Hotell og liknende	965	355	1 320	45,6
Camping, ekskl. campinghytter	70	60	130	4,5
Hytter/leiligheter/rom, vandrerhjem, campinghytter etc	73	281	354	12,2
Hytter, åremålsleie	54	-	54	1,9
Private fritidsboliger	307	12	318	11,0
Slekt/venner	474	113	587	20,2
Annet og uspesifisert	78	58	136	4,7
Totalt	2 020	878	2 898	100
% andel av totalt forbruk	69,7	30,3	100,0	100,0

Fordelingen av overnattende turistenes forbruk på vare- og tjenestekategorier er vist i tabell E og tabell F.

I tabell C vises fordelingen av dette forbruket på regionene i fylket.

Tabell C Turistrelatert forbruk for overnattende besøkende i Møre og Romsdal i 2011, etter type overnatting og region. Millioner kroner.

	Kr. sund/ Nordmøre	Molde- regionen	Ålesund- regionen	Geiranger / Trollst.	Møre og Romsdal
Hotell og liknende	217	306	603	195	1 320
Camping, ekskl. campinghytter	29	34	49	17	130
Hytter/leiligheter/rom, c.hytter etc.	98	108	101	46	354
Hytter, åremålsleie	22	14	15	3	54
Private fritidsboliger	131	84	87	17	318
Slekt/venner	132	142	298	15	587
Annet og uspesifisert	31	36	51	18	136
Totalt	661	723	1 204	310	2 898
% andel av totalt forbruk	22,8	25,0	41,5	10,7	100,0

Ålesund-regionen står for 1,2 milliarder kroner og 41,5 prosent av de overnattendes forbruk, mens Molde-regionen er størst av de øvrige (723 millioner kroner og 25,0 prosent) i denne sammenheng. Overnattingsgjester brukte i tillegg ca 660 millioner

kroner og 310 millioner kroner i hhv. Kristiansund/Nordmøre og i Geiranger/Tollstigen-regionen.

Gjennomreisendes, dagsbesøkendes og cruisepassasjerers forbruk i Møre og Romsdal

Gjennomreisende (ikke overnattende) turistenes forbruk i Møre og Romsdal er beregnet til 33 millioner kroner i 2011. Tilsvarende er dagsbesøkendes forbruk beregnet til 212 millioner kroner, og cruisepassasjerers forbruk til 152 millioner kroner. Dette fordeler seg på regionene som vist i tabell D.

Tabell D Gjennomreisende-, dagsbesøkende- og cruiseturistenes forbruk i Møre og Romsdal 2011, etter region. Millioner kr.

	Gjennomreisende	Dagsbesøkende	Cruisepassasjerer
Kr.sund/Nordmøre	8,8	48,7	1,6
Molde-regionen	8,6	45,7	25,0
Ålesund-regionen	13,0	70,6	33,6
Geiranger/Trollstigen	2,7	47,0	91,4
Møre og Romsdal	33,1	211,9	151,5

Fordelingen av gjennomreisendes, dagsreisendes og cruisepassasjerers forbruk på vare- og tjenestekategorier er vist i tabell E og tabell F.

Samlet turistforbruk i Møre og Romsdal og i regionene

Medregnet overnattendes, gjennomreisendes, dagsreisendes og cruisepassasjerers forbruk er samlet turismelatert konsum i Møre og Romsdal i 2011 beregnet til 3,295 milliarder kroner (tabell E). Merk at dette er eksklusive utgifter til vedlikehold, oppgradering og nybygging av fritidsboliger, samt annen omsetning fra cruisetrafikken enn passasjerenes forbruk i land.

Tabell E Turismelatert forbruk i Møre og Romsdal i 2011, etter forbrukskategori. Millioner kr.

	Overnatting	Servering	Varekjøp	Transport	Aktiviteter	Annet	Sum
Overnattingsturister	918,6	442,9	628,5	540,3	221,5	146,6	2 898,5
Gjennomreisende	-	7,4	11,5	11,3	1,7	1,1	33,1
Dagsbesøkende	-	47,6	73,7	72,6	11,2	6,9	211,9
Cruisepassasjerer	-	50,8	27,0	32,2	15,2	7,6	151,5
Turistforbruk i alt	918,6	548,7	759,5	656,4	249,6	162,2	3 295,0
Prosentandel	27,9	16,7	23,1	19,9	7,6	4,9	100,0

Kjøp av overnattingstjenester er den største posten, med i underkant av 920 millioner kroner, så følger varekjøp med ca 760 millioner kroner, transport med nesten 660 millioner kroner, servering med drøyt 550 millioner kroner, aktiviteter og underholdning med ca 250 millioner, og til slutt litt over 160 millioner kroner på annet enn spesifisert.

Utgifter til overnatting utgjør dermed nær en tredel av samlet forbruk, mens overnatting og servering til sammen utgjør nesten halvparten. Utgifter til varekjøp utgjør nær en firedel, merk her at utgifter til drivstoff er inkludert i posten ”transport”. Transport utgjør ca en femdel av utgiftene. Utgifter til aktiviteter/opplevelser utgjør ca åtte prosent av samlet forbruk, og annet forbruk fem prosent.

I tabell F vises fordeling av samlet turistkonsum av de samme typer varer og tjenester på regionene i fylket.

Tabell F Turismerelatert forbruk i Møre og Romsdal i 2011, etter forbrukskategori og region. Millioner kr.

	Overnatting	Servering	Varekjøp	Transport	Aktiviteter	Annet	Sum
Kr.sund/Nordmøre	190,0	109,8	186,7	147,0	52,9	33,3	719,6
Molde-regionen	227,2	129,5	188,0	157,8	61,0	39,2	802,7
Ålesund-regionen	382,2	219,9	285,0	267,4	99,7	67,1	1 321,3
Geiranger/Trollstigen	119,2	89,5	99,8	84,2	36,0	22,7	451,4
Møre og Romsdal	918,6	548,7	759,5	656,4	249,6	162,2	3 295,0

Beregningene viser altså et samlet turistrelatert forbruk på 720 millioner kroner for Kristiansund/Nordmøre, drøyt 800 millioner kroner for Molde-regionen, i overkant av 1,3 milliarder kroner for Ålesund-regionen, og om lag 450 millioner kroner for Geiranger/Trollstigen.

Direkte og indirekte produksjonsvirkninger i Møre og Romsdal og regionene

Det totale turistforbruket på 3 295 millioner kroner i Møre og Romsdal i 2011 gir indirekte virkninger i form av underleveranser og anvendelse av lønns- og eierinntekter på ca 1 150 millioner kroner (tabell G). I alt er direkte og indirekte virkninger av turisme beregnet til ca 4,45 milliarder kroner i Møre og Romsdal i 2011.

Tabell G Direkte og indirekte produksjonsvirkninger i Møre og Romsdal 2011, etter hovedgrupper av næringer. Millioner kroner.

	Direkte virkninger	Indirekte virkninger	Sum produksjonsvirkninger
Varehandel	760	110	870
Hotell og restaurant	1 467	57	1 524
Transport	656	187	844
Annen vare- og tjenesteproduksjon	412	799	1211
Totalt	3 295	1 153	4 449

Omfanget av indirekte virkninger er basert på multiplikatorberegninger fra 2004, som ga en multiplikator for Møre og Romsdal fylke på 1,35. Det vil, litt forenklet, si at for hver krone en turist la igjen i fylket ble det skapt en indirekte omsetning på 35 øre.

Turistenes forbruk tilsvarer en direkte produksjonsverdi 2 560 millioner kroner – når bruttoavansen (30 prosent av omsetningen) er regnet inn som produksjonsverdi i

varehandel og i salg av drivstoff – og indirekte produksjonsvirkninger på 900 millioner kroner.

På regionnivå har vi beregnet indirekte virkninger kun totalt sett (tabell H).

Multiplikatoren er høyere for fylket under ett enn for noen av regionene, det henger sammen med at regionmultiplikatorene ikke fanger opp indirekte virkninger på tvers av regionene. Summen av de indirekte virkningene for alle regionene er dermed mindre enn de indirekte virkningene for fylket. Differansen kan ses som et uttrykk for de interregionale virkningene.

Tabell H Direkte og indirekte omsetnings- og produksjonsvirkninger av turisme i Møre og Romsdal i 2011, etter region. Millioner kr.

	Kristiansund/ Nordmøre	Molde-regionen	Ålesund- regionen	Geiranger/ Trollstigen
Sum direkte omsetningsverdi	720	803	1 321	451
Produksjonsverdi av dette	544	622	1 039	356
Multiplikator	1,3	1,3	1,3	1,15
Indirekte omsetningsvirkninger	216	241	396	68
Indirekte produksjonsvirkninger	163	187	312	53
<u>Direkte + indirekte virkninger:</u>				
Omsetningsverdi	936	1 043	1 718	519
Produksjonsverdi	707	809	1 351	409

I alt er direkte og indirekte omsetningsvirkninger beregnet til 1 718 millioner kroner i Ålesundsregionen i 2011. Nærmest følger Molderegionen med 1 043 millioner kroner. For Nordmøre er omsetningsvirkningene beregnet til 936 millioner kroner og for Geiranger/Hellesylt 519 millioner kroner.

Direkte og indirekte sysselsetting

Det er beregnet at antall sysselsatte i turistrelatert virksomhet (direkte eller indirekte) i Møre og Romsdal utgjorde nær 5 750 personer i 2011 (tabell I). Dette omfatter også deltidsansatte/sesongansatte, og altså ikke årsverk. Om lag en tredel er sysselsatt i hotell- og restaurantsektoren, 23 prosent i varehandel, 14 prosent i transport. Om lag 28 prosent er sysselsatt i diverse i vareproduserende eller tjenesteytende næringer, dette er vesentlig sysselsetting som følge av indirekte produksjonsvirkninger.

Antallet turismerelaterte sysselsatte utgjorde i 2011 7,8 prosent av alle sysselsatte i næringsvirksomhet utenom offentlig sektor. Dette tilsvarer 5,3 prosent av alle sysselsatte i fylket.

Tabell I Direkte og indirekte tursimerelatert sysselsetting i Møre og Romsdal etter næring i 2011. Antall sysselsatte og andel i prosent.

Næring	Antall sysselsatte	Andel av turismerelatert sysselsetting	Andel av sysselsetting i fylket, eksklusive off. sektor
Varehandel	1 334	23,2	1,8
Hotell og restaurant	1 966	34,2	2,7
Innenriks transport	826	14,4	1,1
Annen vare- og tjenesteprod	1 620	28,2	2,2
Sum	5 746	100,0	7,8

De regionale tallene i tabell J viser direkte og indirekte sysselsetting som følge av aktiviteten innen regionen. Summen er derfor mindre enn tallet for Møre og Romsdal i tabell I, jfr. diskusjonen over om interregionale virkninger.

Tabell J Direkte og indirekte tursimerelatert sysselsetting i Møre og Romsdal etter region 2011. Antall sysselsatte og andel av totalt antall sysselsatte eksklusive offentlig sektor. Prosent.

	Nordmøre	Molde-regionen	Ålesund-regionen	Geiranger/Trollstigen
Samlet reiselivsrelatert sysselsetting	1 186	1 358	2 267	686
Andel av samlet sysselsetting ekskl. off. sektor	8,0	7,5	5,8	34,5
Andel av samlet sysselsetting	5,5	4,9	4,1	24,8

Andelen turismerelatert sysselsetting av total sysselsetting er klart større i Geiranger/Trollstigen (Stranda og Norddal kommuner) enn i de øvrige regionene. 25 prosent av alle sysselsatte og 34,5 prosent av sysselsatte utenom offentlig sektor kan relateres til direkte og indirekte effekter av reiseliv.

I de øvrige regionene er det flere reiselivsrelaterte sysselsatte, men mer variert næringsliv og generelt høyere økonomisk aktivitet. Her finner vi reiselivsrelaterte sysselsettingsandeler på henholdsvis 8,0 og 5,5 prosent på Nordmøre, 7,5 og 4,9 prosent i Molde-regionen og 5,8 og 4,1 prosent i Ålesund-regionen.

Økonomiske effekter av fritidsboliger i Møre og Romsdal

Forbruk knyttet til eierskap og vedlikehold

Rapporten gir egne beregninger av kostnader knyttet til eie og vedlikehold av private fritidsboliger utenom det som regnes med i turistenes forbruk (tabell L). Det vil si utgifter som f. eks. festeavgift, kommunale avgifter, snørydding, strøm og brensel, innkjøp av utstyr og møbler, alminnelig vedlikehold og annet. Disse utgiftene utgjorde 13 719 kroner per fritidsbolig per år i Møre og Romsdal i 2011.

Kostnader til større vedlikehold, oppgradering og utvidelser (påbygg, anneks, uthus, båthus, innleggelse av vann/avløp, strøm etc.) utgjorde 23 306 kroner per fritidsbolig per år i Møre og Romsdal i 2011. Begge tall er gjennomsnittstall for alle fritidsboliger i Møre og Romsdal.

Andelen av dette forbruket som skjer innenfor fritidsboligkommunen er beregnet til 66 prosent for begge kategorier i Møre og Romsdal (kilde: TØI Fritidsboligundersøkelse 2008). Denne andelen er også anvendt på regionnivå.

For Møre og Romsdals drøyt 15 600 fritidsboliger i aktiv bruk gir dette et samlet forbruk relatert til eierskap/hold og oppussing/oppgradering på i overkant av 405 millioner kroner i 2011 (tabell K), hvorav 268 millioner kroner kan regnes som anvendt i fritidsboligkommunene.

Tabell K Samlet forbruk i forbindelse med eierskap og oppussing/ oppgradering av fritidsboliger i Møre og Romsdal i 2011. Millioner kroner.

Region	Antall fritidsboliger i bruk jan. 2011*	Kostnader ved eie av fritidsbolig	Lokalt betalt andel	Kostnader til oppgradering	Lokalt betalt andel	Sum lokalt forbruk
Kr. sund/Nordmøre	6 137	59	39	100	66	105
Molde-regionen	4 209	40	27	69	45	72
Ålesund-regionen	4 334	42	27	71	47	74
Geiranger/Trollstigen	953	9	6	16	10	16
Møre og Romsdal	15 633	150	99	255	169	268

* Antall fritidsboliger i Møre og Romsdal var 17 370 i jan. 2011, men bare 90 % (15 633) anses å være i aktiv bruk.

Av det lokale forbruket kan om lag 100 millioner kroner knyttes til kostnader ved eierskap og hold av fritidsboligene, mens ca 169 millioner kroner er relatert til oppussing og oppgradering. Det tilsvarer en fordeling på omtrent 37 prosent av lokalforbruket til eierskap/hold og 63 prosent til oppussing/oppgradering.

Bygging av nye fritidsboliger

Tabell L og M viser de beregnede direkte økonomiske effektene av bygging av nye private fritidsboliger i de enkelte regionene i fylket.

Tabell L Samlet inntektsdannelse ved utbygging av nye av fritidsboliger i Kristiansund/Nordmøre og Molde-regionen i 2011, etter region og omsetningskategori. I antall nye fritidsboliger (enheter) og omsetning/ inntekt i millioner kr.

Estimert antall nye enheter	Kristiansund/Nordmøre		Molde-regionen	
	Oms. totalt	Lokal oms.	Oms. totalt	Lokal oms.
	59		47	
Inntektsfordeling	Oms. totalt	Lokal oms.	Oms. totalt	Lokal oms.
Tomtesalg	33	26	20	16
Fortjeneste	33	26	20	16
Mva materialer/arbeid	18	-	11	-
Sum materialer	36	22	22	13
Sum arbeid	37	22	23	14
Totalt	156	96	95	58

I Kristiansund/Nordmøre-regionen er det estimert at det ble bygget om lag 60 nye enheter (hytter, leiligheter og annet) i 2011 (Tabell L). Det utgjorde en beregnet

Samlet omsetning på 156 millioner kroner, hvor av 96 millioner kroner ble betalt til lokale aktører (dvs. penger som "blir igjen" i regionen). For Molde-regionen ble omsetningsverdien beregnet til 95 millioner kroner for de 47 enhetene estimert bygget der i 2011. Av dette ble 58 millioner kroner betalt til lokale aktører.

Tabell M viser de beregnede direkte økonomiske effektene av bygging av nye fritidsboliger i Ålesund-regionen, Geiranger/Trollstigen-regionen og Møre og Romsdal samlet i 2011.

Tabell M Samlet inntektsdannelse ved utbygging av nye av fritidsboliger i Ålesund-regionen, Geiranger/Trollstigen-regionen og for Møre og Romsdal samlet i 2011, etter region og omsetningskategori. I antall nye fritidsboliger (enheter) og omsetning/ inntekt i millioner kr.

Estimert antall nye enheter	Ålesund-regionen		Geiranger/Trollstigen		Møre og Romsdal i alt	
	Oms. totalt	Oms. totalt	Lokal oms.	Lokal oms.	Oms. totalt	Lokal oms.
	49		17		172	
Inntektsfordeling	Oms. totalt	Oms. totalt	Lokal oms.	Lokal oms.	Oms. totalt	Lokal oms.
Tomtesalg	22	18	11	9	86	68
Fortjeneste	22	18	11	9	86	68
Mva matr./arb.	13	-	6	-	48	-
Sum materialer	25	15	12	7	94	56
Sum arbeid	26	15	12	7	98	59
Totalt	108	66	51	32	411	252

For Ålesund-regionen ble det estimert utbygd i underkant av 50 enheter i 2011. Det utgjorde en samlet omsetning på ca 108 millioner kroner, hvor av 96 millioner kroner ble igjen hos lokale aktører.

I Geiranger/Trollstigen-regionen utgjorde nybygging av knapt 20 fritidsboliger en beregnet omsetningsverdi på i overkant av 50 millioner kroner, med ca 32 millioner kroner til lokale aktører i regionen.

Til sammen ble det i Møre og Romsdal estimert bygd drøyt 170 fritidsboligheter i 2011. Total omsetningsverdi for Møre og Romsdal samlet er beregnet til 411 millioner kroner for 2011, hvorav ca 250 millioner kroner tilfalt aktører hjemmehørende i Møre og Romsdals regioner.

Økonomisk betydning av cruisetrafikk

Cruisetrafikken i Møre og Romsdal har følgende aspekter som berører de fire regionene i fylket

- Cruiselanløp i Geiranger og Hellesylt
- Cruiselanløp i Molde og Åndalsnes
- Cruiselanløp i Ålesund
- Cruiselanløp i Kristiansund

De tre førstnevnte havnene var blant de ti største målt i antall passasjerer i 2011. Geiranger hadde en økning i antall besøkende cruiseturister på 5,1 prosent, Molde/Åndalsnes på 39,7 prosent og Ålesund på 40,7 prosent fra 2009 til 2011.

Havene i fylket hadde til sammen 408 cruiseskipanløp i 2011. Til sammen ankom ca 420 000 passasjerer de fem havnene (Geiranger/Hellesylt regnes som én havn i denne sammenheng).

Tabell N gir en oversikt over antall passasjerer som ankom de ulike havnene i 2011, og hvor mange som er anslått å ha gått i land, samt deltagere på landbaserte turer og utflukter.

Tabell N Antall cruisepassasjerbesøk i land i Møre og Romsdal i 2011. Antall passasjerer og prosentandel som går i land.

"I land"-andel (80 %)	100 %	40 %	40 %
Cruisepassasjerer 2011	I alt	Landbesøk egenhånd	Landbesøk tur
Geiranger/Hellesylt*	229 200	55 604	127 756
Ålesund	93 301	37 320	37 320
Åndalsnes	55 861	22 344	22 344
Molde	37 496	14 998	14 998
Kristiansund**	4 411	1 765	1 765
Sum cruisepax	420 269	132 032	204 184

* Høyere andel deltagere på organiserte landturer (55,7 %) av alle passasjerer kan regnes for Geiranger/Hellesylt iht. Stranda Hamnevesen / Geiranger Cruisehavn.

**Estimert ut fra fire anløp i 2011, med antall passasjerer pr. anløp som i Molde.

Det antas at om lag 80 prosent av passasjerene går i land. Dette er basert på erfaringstall fra undersøkelser andre steder i landet. Halvparten av disse landbesøkende er med på organiserte turer (med unntak av Geiranger/Hellesylt, dvs. med høyere andel), mens den andre halvparten av passasjerene i land foretar besøket på egenhånd. Dette gir 132 000 passasjerer i land på egenhånd og ca 204 000 som var med på organiserte turer, som vist i tabell O. Det justeres videre for passasjerer som går i land i flere havner i fylket samme dag, dvs. for å unngå dobbelttelling. Dette gir et samlet estimert antall passasjerer i land på 321 000 som det beregnes forbruk for. For de passasjerene som er i land anslås et forbruk per person per dag i land basert på forbrukstall fra ulike undersøkelser andre steder i landet. For de som var med på turer/utflukter anslås et forbruk på 500 kroner som betaling for turen. For både turdeltagere og passasjerer på egenhånd anslås det i tillegg et individuelt forbruk på suvenirer og annen shopping, kioskvarer etc. på 150 kroner ved besøk i havner i distriktet og 200 kroner ved besøk i havner i byene.

Under disse forutsetningene er det beregnet at cruiseturister til sammen la igjen 151,5 millioner kroner ved landbesøk i Møre og Romsdal. Det er denne delen av omsetningen i forbindelse med cruiseskiptrafikk som regnes som turismerelatert forbruk, og dette beløpet er derfor tatt med i beregningen av totalt turismerelatert forbruk vist i avsnittene ovenfor. Størstedelen av dette forbruket gjelder Geiranger og Hellesylt i Geiranger/Trollstigen-regionen (91 millioner kroner, 59 prosent). Ut over besøkene der, så utgjør forbruket 25 millioner kroner i Molde-regionen (17 prosent), 34 millioner kroner i Ålesund-regionen (23 prosent), og knapt to millioner kroner i Kristiansund (én prosent).

I tillegg til cruisepassasjerenes forbruk er det beregnet at mannskapet på skipene legger igjen ca 3,5 millioner kroner ved besøk i land. Skipene betaler også havneavgifter og annet, samt foretar noe lokalt innkjøp av varer og tjenester. Til sammen er dette beregnet til å utgjøre 37,4 millioner kroner.

Totalt anslås dermed den direkte omsetningen fra cruiseskipstrafikk i Møre og Romsdal til om lag 189 millioner kroner, som tilsvarer 163 millioner kroner eks. mva.